

Живи ферми

Журнал Сільськогосподарської секції

Стале сільське господарство функціонує!

Чотири жінки, які показують шлях

Ферми як школи та місця зцілення

Три приклади

У ритмі із землею

Мудрість корінних народів

Як їжа впливає на нас

Інтерв'ю з д-рою Ясмін Пешке

Прорив у дослідженнях

Інтерв'ю з д-ром Юргеном Фріцом

Таємниця живих сил

Мехтільд Ольтманн-Венденбург

Зміст

Сільське господарство майбутнього

4

Стале сільське господарство працює!

Чотири практикуючі візіонери,
які показують шлях

8

Школи, університети, місця зцілення

Чим можуть стати фермерські господарства

Біодинаміка по Всьому світу

10

У ритмі із землею

Біодинаміка як міст до мудрості
корінних народів

14

Імпульси для майбутнього нашої землі

Молоді голоси світового
біодинамічного руху

Харчування

16

Д-р Ясмін Пешке

Спокій чи енергія? Охолодження чи

зігрівання? Емпатичне тестування продуктів
харчування розкриває, як їжа впливає на нас

Дослідження

18

Д-р Юрген Фріц

Розкрито секрет біодинамічних препаратів

Прорив у дослідженнях

Біодинаміка та антропософія

20

Мехтільд Ольтманн-Венденбург

Слідами таємниці життя –

A holistic approach

Новини Секції

24

Новини
Події

25

Секція сільського господарства

Пожерти

Вихідні дані

Bid pedaktora



Земля як жива істота

Матеріали Сільськогосподарської конференції 2025

Кілька статей у цьому номері журналу ґрунтуються на матеріалах Сільськогосподарської конференції 2025. Вони були створені у співпраці із щотижневиком Das Goetheanum. Хочете прочитати більше статей про Сільськогосподарську конференцію 2025 або переглянути записи про основні події? Тоді відвідайте вебсайт «Das Goetheanum» або Goetheanum.tv. Ви знайдете надихаючі матеріали від Чік Ін Чай, Улі Гуртера, Монік Макфарлейн, Девіда Мартіна, Ясмін Пешке, Маттіаса Ранга, Едуардо Рінкона та Мартіна-Гюнтера Штернера.

«Das Goetheanum»



Goetheanum.tv

Записи матеріалів із Сільськогосподарської конференції 2025 будуть завантажені в медіатеку з 27 червня 2025 року.



Дорогі читачі,

Земля – це жива істота. Це просте і зрозуміле твердження насправді має глибоке значення: Чи можна нам наївно насолоджуватися прекрасним образом землі як живої істоти, тому що вона живить душу? Чи варто поставити під сумнів це твердження, оскільки воно не є повністю науково обґрунтованим? Я вважаю, що нам потрібна безпосередня зустріч і всебічне сприйняття землі – подвійне вираження любові: поцілунок і обійми. Але як це зробити?

Поле зорано, тепер, перед посівом, треба зібрати каміння. І подивіться – що за диво: Я тримаю в руках амоніт! Цей вапняк з давніх-давен був живою істотою. Так тверда земля з її геологічними шарами проявляє себе як конденсована жива істота, яка за мільйони років прийшла в стан спокою.

Після спекотного і сухого літа над ранковим пейзажем вперше з'являється легкий туман, а роса змочує копита корів, які повертаються з пасовища до корівника. Коли я розширю своє сприйняття, то починаю усвідомлювати, що роса, туман, дощ, сніг – це гідросфера Землі. Наші космічні сусіди, Марс і Венера, не мають такої життєдайної оболонки; вона належить

землі завдяки своєму середньому дистанціюванню від Сонця.

На тлі бляклого осіннього світла, всього через кілька днів після посіву, я бачу зелені кінчики пророслих зерен. На цьому полі делікатно починається новий життєвий цикл. Розширюючи свій погляд, я спрямовую його на великі рослини-довгожителі: дерева. В екваторіальних тропічних і бореальних лісах між 42-ю і 71-ю північними широтами вони створюють сталі, глобальні середовища існування і забезпечують ритмічну сезонність у помірних зонах. Якщо поглянути на це з такої точки зору, то ми живемо повсюди на землі.

Ці приклади показують: автентичний досвід уможливорює зустріч із землею як із самим собою, як з живою істотою – поцілунок. Широка перспектива дозволяє нам розвивати мудрі знання про землю як живу істоту та її прояви, спираючись на численні знання природничих і духовних наук – обійми.

Це, третє видання «Живих ферм», пропонує уявлення про широкий спектр зустрічей із землею. Воно ілюструє, як ми можемо побудувати шанобливі та сталі відносини з нею – в тому числі під час Сільськогосподарської конференції «Земля як жива істота», про яку йдеться у кількох статтях цього випуску, і яка відбудеться 5-8 лютого 2025 року за участі понад 700 учасників з більш ніж 40 країн світу.

Uli Gurter

Улі Гуртер

Співголова секції сільського господарства в Гетеанумі



Стале сільське господарство працює!

Чотири практикуючі Візіонери, які показують шлях

Сільське господарство переживає переломний момент. По всьому світу фермери прагнуть знайти сталі методи культивування, які не лише відновлюють ґрунт, але й відкривають соціальні та економічні перспективи. Чотири жінки, що стали джерелом натхнення, з різних регіонів світу, показують способи впровадження змін. Із заразливим ентузіазмом вони відкрили Сільсько-господарську конференцію 2025 у Гетеанумі в Дорнаху, Швейцарія.

Єfunet: малі фермерські господарства та захисники клімату

Торайя Сеада з компанії Sekem представила ініціативу «Економіка любові», яка підтримує дрібних фермерів в Єгипті за допомогою навчальних програм із застосування методів біодинамічного сільського господарства та утвердження їх на ринку. Вона надає фермерам практичні знання, заохочує до переходу та навчає споживачів. Наразі лише 0,006 відсотка фермерів у світі дотримуються біодинамічних принципів. Проте навіть найменший поштовх може призвести до великих змін – як-от сильно розбавлені біодинамічні препарати, що застосовуються на полях.

Цифри, які стоять за «Економікою любові», вражають: З моменту її заснування в 1977 році до 2024 року в Єгипті було висаджено мільйон дерев, вироблено 26 000 тонн компосту та 25 000 гектарів землі переведено на біодинамічне сільське господарство. П'ять тисяч малих фермерських господарств завершили процес сертифікації для отримання вуглецевих кредитів, що дозволило вилучити з атмосфери 130 000 тонн CO₂. За ці зусилля компанія Sekem отримала престижні нагороди, такі як премія Гюльбенкяна «За гуманізм» 2024 року та премія ООН «Чемпіони Землі». До кінця 2026 року ініціатива має на меті перевести на біодинамічне сільське господарство ще 40 000 малих фермерських господарств.



Торайя Сеада



Наглаа Ахмед



Сваті Рендучінтала



Ерчілія Сахорес

Наглаа Ахмед, керівник з проектів компанії Sekem і представник єгипетських малих фермерів, підкреслює, що зцілення землі починається зі зцілення людини. Трансформація, за її словами, стосується не лише методів ведення сільського господарства, але й зміни мислення та свідомості. Компанія Sekem дотримується цілісного підходу і започаткувала нові ініціативи, включаючи медичне страхування для фермерів та їхніх сімей. Ефективність біодинамічного землеробства також досліджується з наукової точки зору, що переконує все більше людей приєднатися до руху.

«Я тут як представник «Економіки любові». Я хотіла б поділитися з Вами нашою історією – історією любові до нашої землі, до наших ґрунтів, до нашої здоров'я та нашої громади».

Торайя Сеада, Секем, Єгипет

Ахмед поділилася історією фермера, син якого помер від раку – трагедія, яка змусила його перейти від традиційного до біодинамічного сільського господарства. Він викликав цікавість у своїх сусідів, які почали наслідувати його приклад, що спричинило хвильовий ефект змін. Люди мають різні мотиви для переходу: одні хочуть зберегти навколишнє середовище для майбутніх поколінь, інші прагнуть покращити економічне становище чи здоров'я.

Індія: поєднання давньої мудрості з новими інсайтами

Сваті Рендучінтала, науковець World Agroforestry та представник індійського екологічного руху, починає з гучної заяви: «Я представляю мільйон фермерів штату Андхра-Прадеш, Індія». Її метою є відновлення землі через спонукання сільського

господарства до наслідування природи. Вона пояснює, що справжню роботу в ґрунті виконують не люди, а мікроорганізми. Активність мікроорганізмів має важливе значення для родючості ґрунту, але з 1960-х років ці знання були втрачені через індустріальне сільське господарство та використання хімікатів і пестицидів. Тому необхідно відродити ці «давні знання» і поєднати їх з новими інсайтами.

Сваті Рендучінтала закликає науково довести успіх екологічного сільського господарства, оскільки університети та сільськогосподарська індустрія довгий час працювали проти такого підходу. Ця трансформація вимагала більше, ніж короткострокові навчальні програми – вона вимагала своєрідного процесу відмови: детокс від віри в технологічну всемогутність, яку пропагувала «Зелена революція». Трансформація фермерських господарств і зміна суспільної свідомості потребували довготривалої підтримки з боку людей, які мають не лише теоретичні знання, а й практичний досвід у природному сільському господарстві.

Її досвід показує, що часто саме жінки-дрібні фермери є лідерами у трансформації. Наразі до її програми перетворення долучився один мільйон дрібних фермерів, але потенціал набагато більший – лише в її штаті Андхра-Прадеш налічується 60 мільйонів дрібних фермерів.

Мексика: повертаємо пустельні землі до життя

Ерчілія Сахорес, директорка Асоціації споживачів органічних продуктів, розповідає про свою роботу в напівпустелі Мексики, де вона заснувала ініціативу сталого сільського господарства. У 2005 році вона вперше відвідала Сан-Мігель-де-Альєнде, мальовниче містечко з вулицями, викладеними бруківкою, та багатою культурною спадщиною. П'ять років потому вона переїхала туди, щоб організувати перший в регіоні агроеко-



логічний вуличний ринок. Відтоді штат Гуанахуато, який колись формували сільське господарство та гірничодобувна промисловість, зазнав значних змін: сьогодні тут переважають експортні овочеві культури, такі як броколі та салат ромен, вирощені з інтенсивним використанням хімікатів та пестицидів. Також поширюється розростання міст, полів для гольфу та butik-готелів.

Такий розвиток подій має серйозні екологічні наслідки. Рівень ґрунтових вод падає на два-три метри щороку, що змушує бурити свердловини глибиною 120 метрів, замість колишніх 40. Поверхневі води забруднені миш'яком, фтором і важкими металами. Сахорес вказує на колоніальне минуле регіону, коли видобуток срібла, вирубка лісів і примусова праця корінних громад виснажили землю. Сьогодні багато фермерів борються за виживання і змушені випускати свою виснажену худобу на волю. Молодь виїжджає – працює в туризмі, нелегально мігрує до США або приєднується до наркокартелів.

Попри ці виклики, Ерчілію Сахорес полюбила ця місцевість – особливо в момент цвітіння кактусів після короткої зливи.

Однак вона попереджає, що опустелювання – це проблема не лише Південної Півкулі. У всьому світі 3,2 мільярди людей страждають від деградації земель. Щоб протистояти цьому, вона керує сталою фермою з вирощуванням овочів і фруктів, розведенням худоби, школою пермакультури та біодинамічного сільського господарства. Магазин і ресторан пропонують місцеві продукти без ГМО. Проте сильна посуха у 2019 році завдала

«Йдеться про те, щоб повернути землю до життя, рефенерувати її. Природне землеробство означає «наслідкування» природи».

Сваті Рендучінтала, Індія

значних збитків, зменшивши шар гумусу з восьми до трьох сантиметрів.

Переломним моментом стало відкриття ферментованого листя агави як корму для тварин – «явлення в пустелі».



«Ми працюємо проти опустелювання: у нас є ферма, де ми вирощуємо овочі та фрукти. У нас є Вівці, кури, індуки. Є школа. Люди приїжджають сюди з усієї Мексики, щоб навчатися. І також ми працевлаштовуємо людей з навколишніх громад».

Ерчілія Сахорес, Мексика

Мексика є домом для 150 з 230 видів агави, які зазвичай використовуються для виготовлення текіли. Замість того, щоб викидати листя, Сахорес та її команда почали ферментувати його, перетворюючи на поживний корм з низьким вмістом води. Агава не потребує зрошення, утримує вологу і швидко росте. У поєднанні з акаціями, чиє глибоке коріння має доступ до води і покращує ґрунт, вони утворюють стале джерело корму. У той час як конюшина потребує 5000 літрів води на кілограм, а кукурудза – 1 200 літрів, корм з агави використовує лише 60 літрів.

Спочатку ідея була сприйнята скептично, оскільки раніше сира агава викликала проблеми з травленням у тварин. Ферментація зробила її засвоюваною. Сьогодні проект допомагає регенерувати деградовані землі, стабілізувати водні системи та покращити рівень життя дрібних фермерів. Сахорес бачить у цьому не лише сталий метод, а й спосіб зцілення як землі, так і людей, що живуть на ній.

Що сприяє змінам

Описані проекти демонструють, що методи сталого сільського господарства не лише відновлюють природу, а й відкривають економічні можливості та зміцнюють соціальні спільноти. Усі чотири представники цих надихаючих ініціатив підкреслюють, що ключ до успіху лежить у громаді та співпраці з політичними інституціями: в Індії фермери об'єднуються в колективи, а в Єгипті пілотні проекти слугують моделями для державних програм. Щоб подолати скептицизм і прискорити трансформацію, успішні моделі мають бути задокументовані і поширені. Освіта, практичні знання та тісна підтримка фермерів мають важливе значення для забезпечення довготривалих змін.



Школи, університети, місця зцілення Чим можуть стати фермерські господарства

Сільське господарство переживає кризу – економічну, екологічну та соціальну. Як сьогоднішні ферми, які часто нагадують мляві індустріальні об'єкти, можуть знову перетворитися на живі місця? Чотири основоположники показують нам, що це можливо.

Тобіас Харткемейєр

Освітянин, аграрний науковець, біодинамічний фермер, викладач та співзасновник фермерського господарства CSA Hof Pente у Німеччині

Зростання на фермі та велика зацікавленість до освіти спонукали Тобіаса Харткемейєра вивчати сільське господарство та освіту з метою поєднати ці дві галузі. Коли він запитав свого батька – також фермера і науковця – що він думає про поєднання сільського господарства, біодинаміки та школи, що підтримується громадою, батько відповів: «Ну, це неможливо, але це треба зробити».

Що потрібно людині для повноцінного життя? Перш за все, місця, де вона відчуває себе потрібною, де без неї ні-

чого не може функціонувати. У школі, де все вже готово і структуровано, де панує порядок і чистота, часто виникає питання: «А що далі?»: «Що тепер?». Залишається лише виконувати навчальну програму. Але чи достатньо цього? На фермі скрізь є завдання, які потрібно виконати – на відміну від традиційного шкільного приміщення. Діти хочуть брати участь, брати на себе

**«Що нам потрібно, щоб жити?
Нам потрібні місця, де ми
усвідомлюємо, що ми потрібні –
де без нас нічого не працює».**

Тобіас Харткемейєр



Тобіас Харткемейер



Берні Кауртс



Антуанетт Сімонар



Рубен Сегерс



відповідальність і відчувати вплив своїх дій. Саме тут з'являється концепція школи на фермі: вона об'єднує щоденні потреби громади, землі та самого життя, створюючи яскраве місце навчання з певною метою.

Берні Кауртс

Провідний дослідник та консультант з практичних навичок, терапевтичної освіти та біодинаміки в Ruskin Mill Trust, Великобританія

Близько 30 років Ruskin Mill Trust розробляє підхід до навчання під назвою «Практичні навички – терапевтична освіта» (PSTE). Цей педагогічно терапевтичний метод застосовує фізичну роботу для підтримки індивідуального розвитку. Ремесла, мистецтво та сільськогосподарська діяльність інтегровані для зміцнення особистих здібностей, сприяння соціальній інтеграції та досягнення освітніх і терапевтичних цілей.

Кожна школа та коледж Ruskin Mill є домом для біодинамічних ферм та садів. Учні відчувають ритм сезонів, таких як окот, отелення та осінній збір врожаю. Коли вся фермерська спільнота святкує сезонне свято, учні можуть поміркувати про те, як вони змінилися з попереднього року.

Щоб не відчувати себе пригніченими, діти та молодь вчать розпізнавати, що для них добре, а що вони можуть відпустити або пропрацювати. Це допомагає їм будувати як внутрішню, так і зовнішню довіру. Щоб підтримувати цю якість, усі життєві процеси мають бути надійними і працювати в гармонії. Тільки тоді, коли учні відчувають таку узгодженість, вони можуть робити наступні кроки у своєму особистому розвитку. Фермерське господарство є прикладом послідовності, що вимагає постійної турботи. Таким чином, учні стають свідомими, самовизначеними особистостями, які активно формують як громаду, так і землю.

Антуанетт Сімонар та Рубен Сегерс

Фермери на біодинамічній фермі Kollebloem у Бельгії

Керувати невеликою біодинамічною фермою посеред великого агропромислового регіону – це одночасно і виклик, і привілей. Антуанетт Сімонар і Рубен Сегерс намагаються йти власним шляхом – з повагою ставитися до землі, живих істот і громади.

Чесність робить можливими справжні зустрічі. Чесність також потрібна для того, щоб визнати, що люди, які працюють у сільському господарстві, потребують засобів до існування, які б їх підтримували, і не повинні боротися за економічне виживання рік за роком. Завдяки чесним історіям біодинамічне сільське господарство може мати такий самий ефект, як і його препарати: невеликий, але значущий для довкілля, громади та суспільства. Тому що це завдання неможливо виконати самотужки.

Час від часу люди з міста відвідують Kollebloem. Щороку група банківських працівників з Брюсселя приїжджає провести день на фермі. Відвідувачі завжди раді постояти в багнюці та виконати незнайомі їм завдання. Здається, їм це до вподоби. Рубен підозрює, що вони сумують за відчуттям, коли робиш щось своїми руками і бачиш миттєвий результат. У банку можна побачити багато цифр, але рідко щось відчутне. Після завершення роботи всі разом вечеряють, і банкіри повертаються до Брюсселя у гарному настрої.

У putмі із землею

Біодинаміка як міст до мудрості і корінних народів

Від Індії до Балі та Мексики: троє представників корінних народів діляться своїми подорожами з біодинамічним сільським господарством. Кожен з них по-своєму поєднує давні знання та духовний інсайт з традиційними та сучасними практиками. У такий спосіб вони пропонують відповіді на головні питання сучасності та показують, що сільське господарство може бути вираженням глибокого взаємозв'язку між людиною та землею.

Ентоніселві Саварімутху, Індія

Я пишаюся тим, що працюю біодинамічною фермеркою у штаті Таміл Наду – землі з такою ж багатою історією, як і її ґрунти, і культурою, такою ж давньою, як і її гори. Коли люди говорять про індійську мудрість, багато хто думає про Веди. Але я хотіла б звернути увагу на тамільську культуру, якій понад 3 000 років і яка залишила нам сільськогосподарські та екологічні практики, що відкликаються і сьогодні.

Тамільська традиція, задокументована в літературі Сангам, розкриває дивовижне розуміння тісного зв'язку між людиною, природою та космосом. У поезії Сангам вірші поділяються на тинаї, кожна з яких пов'язана з певним типом ландшафту: гори, ліси, сільськогосподарські угіддя, узбережжя, пустелі – кожна з них є живою екосистемою, де переплітаються рослини, тварини та людська діяльність. Ця давня класифікація вчить нас поважати екологічне розмаїття та адаптувати сільськогосподарські практики до конкретних умов кожного регіону.

Я не лише донька фермера з сільської місцевості Індії, а й донька прекрасних гір моєї Батьківщини. У тамільській культурі ми віримо у святість усього живого. У поезії Сангам є історії про мисливців, які зупиняють свої вози, щоб не потривожити птахів, що гніздяться. Великий тамільський філософ

Тірувалувар наголошував на рівності всіх живих істот, незалежно від того, наскільки вони малі. Ці принципи також відображені в семи життєвих

процесах Рудольфа Штайнера, які демонструють вражаючі паралелі з сільськогосподарською мудрістю давньої тамільської культури. Ці вічні принципи вказують на глибоку гармонію між людиною і природою.

Я зрозуміла, що біодинаміка – це не просто «альтернативна» форма сільського господарства, це частина нашого корінного способу життя. Поєднуючись з практиками моїх предків, вона надає більшого сенсу як нашому життю, так і нашій їжі. Навіть під час останніх посушливих років ми змогли покращити якість ґрунту за допомогою біодинамічних методів. Ґрунт максимально використовував ту невелику кількість дощової води, яку він отримував, і регенерував себе.

Однак я помітила, що все більше фермерів зосереджуються на сучасних технологіях та особистих інтересах. Занадто часто домінує конкурентне мислення, замінюючи мислення з точки зору спільноти. Як наслідок, втрачається відчуття спільності – почуття, яке, на мою думку, є важливим для сталого майбутнього сільського господарства. У нашій громаді ми працюємо над тим, щоб відновити це почуття єдності, використовуючи давню мудрість і плакуючи спосіб життя, що ґрунтується на спільному проживанні.



Ентоніселві
Саварімутху



Ета Відіянто



Дієго Поррас



Ета Відіянто, Балі

Моя історія почалася на острові Балі, місці, яке я називала домом протягом багатьох років. Балі часто називають Островом богів, і небезпідставно. Ознаки глибоко вкоріненої духовності проявляються скрізь – у невеликих підношеннях, які роблять щодня, і в ритуалах, за якими люди живуть у гармонії з навколишнім середовищем. Ці традиції, ця культура і цей спосіб життя формували Балі протягом століть. І хоча з плином часу багато чого змінилося, однієї практики все ще дотримуються так само, як і колись давним давно: «Балі Варіга» – шлях до цілісності. Це сукупність давніх знань, який пояснює балійський календар.

Цей календар настільки тісно вплетений у життя людей, що без нього не обходиться жодна подія. Чи то весілля, чи то правильний день для збору бамбука, посіву рису, розведення тварин, започаткування бізнесу або будівництва будинку – сприятливу дату завжди обирають за календарем. Навіть такі повсякденні справи, як сплата боргів, підпорядковуються цій особливій системі. На Балі майже кожна родина має примірник цього календаря.

На Балі також існує біодинамічний календар нашої асоціації, який дуже схожий на балійський календар. Обидва календарі чудово доповнюють один одного і вільно використовуються. Наші фермери самі вирішують, чи можуть вони почекати на потрібний час, чи їм потрібно обрати інший шлях.

Балі – лише один з понад 13 000 островів Індонезійського архіпелагу, і на багатьох з них досі практикується місцеве сільське господарство, яке значною мірою керується місячним та сонячним календарями. Наша мета – заново відкрити для себе цю місцеву мудрість по всьому архіпелагу, використовуючи різні перспективи та методи навчання, які пропонує кожне місце.

Але на Балі все також змінюється. Місцеві споживчі звички поступово втрачаються, оскільки все більше людей звертаються до глобального ринку. Традиційний раціон харчування та пошана до місцевих продуктів поступово зникають. Виклик полягає в тому, щоб побудувати міст між давніми традиціями та сучасними вимогами ринку – без втрати культурної ідентичності. Біодинамічне сільське господарство може допомогти в цьому переході.



Diego Porras, Mexika

Я хочу показати перспективи Америки – континенту, який, незважаючи на складну політичну ситуацію, формується глибоким почуттям єдності від півночі до півдня. Моя подорож у біодинаміку почалася з простого, але глибоко зворушливого досвіду: Коли я вперше приєднався до церемонії виготовлення біодинамічних препаратів, я згадав слова Тайта Мануеля, старійшини племені інгано з Південної Колумбії. Він навчив мене того, чого його навчили самі рослини – як за допомогою рослин він може зцілювати людей у своїй громаді. Цю мудрість можна зустріти не лише в Колумбії, але й по всій Америці. У південних Андах

«Виклик полягає в тому, щоб побудувати міст між давніми традиціями та сучасними вимогами ринку, не втрачаючи при цьому культурної ідентичності. Біодинамічне сільське господарство може допомогти в цьому переході».

Болівії та Еквадору народи кечуа та аймара плекають концепцію Пача-мама, Матері-Землі. Трохи північніше, на південному заході Колумбії, місак і наса практикують співпрацю на благо громади. А на півночі Колумбії архуако глибоко усвідомлюють взаємозалежність між людиною і природою. Якщо ми помандруємо ще далі на північ, до Гватемали, то зустрінемо майя Кіче з календарем, який приписує кожному дню особливу енергію – енергію, яка впливає на повсякденне життя і роботу. Ці вчення з Центральної Америки глибоко духовні і включають в себе

принцип Ін Лакех Ала Кін – «Ти – це я, а я – це ти». На півдні Мексики є народ Цоциль, у мові якого є слово, яке з'єднує небо і землю. А в Сьєрра-де Сонголіка в Центрально-Східній Мексиці люди починають кожен рік зі спеціальної церемонії посадки і збору врожаю, яка включає в себе підношення квітів і фруктів.

Всі ці концепції з різних частин Америки вчать нас, що означає жити в гармонії із землею. Послання, яке я передаю від корінних народів Америки – це послання любові, надії та оптимізму. Хоча ми переживаємо важкі часи, ми знаємо, що ця мудрість все ще присутня – не як пережиток минулого, а як живе джерело натхнення і знань, яке продовжує керувати нами сьогодні.

Наслідки зміни клімату вже відчуваться в нашому регіоні: ґрунти стають сухішими, а умови вирощування дедалі складнішими. У той же час, все більше молоді переїжджає до міст у пошуках кращих перспектив. Сільська місцевість перебуває під економічним тиском і все більше страждає від нестачі робочої сили, знань та інновацій. Ще 15 чи 20 років тому наші дрібні фермери були дуже прив'язані до циклів збору врожаю. Погода і природа давали чіткі сигнали для сільськогосподарської діяльності. Але сьогодні все змінилося. Сезони дощів стали менш передбачуваними, а посушливі періоди довгими та інтенсивнішими. Фермери стикаються з проблемою продажу своєї продукції на ринку, в той час як попит на дешевший імпорт з інших ринків зростає.

Проте, незважаючи на ці виклики, мудрість корінних громад залишається безцінним ресурсом. Вона вчить нас, що ми повинні не лише реагувати на зовнішні зміни, але й шукати глибшого зв'язку з нашою землею та громадою – зв'язку, який може дати нам силу та надію в ці складні часи.

Імпульси для майбутнього нашої планети

Молоді голоси світового біодинамічного руху

Ібана, Кам, Хотсофаланг, Ніл, Неріс, Поналагендра та ще вісім молодих людей змогли відвідати щорічну сільськогосподарську конференцію в Гетеанумі в Дорнаху, Швейцарія, завдяки стипендії на участь у конференції. Тепер вони повертаються з отриманими знаннями та зв'язками до своїх рідних регіонів, щоб підтримати майбутнє сільського господарства на місцях.



Ібана Гомес Створення CSA ферми в Уругваї

Разом із близько 15 сім'ями я вже чотири роки розвиваю в Уругваї альтернативну ферму CSA (сільське господарство, що підтримується громадою) і беру участь у біодинамічній мережі країни. Незабаром наша громада зможе управляти новою ділянкою землі та вести на ній біодинамічне господарство, що є ключовим кроком для розвитку біодинаміки в Уругваї.

Конференція була для мене дуже надихаючою в соціальному плані. Для людей на сільськогосподарських підприємствах, які несуть велику відповідальність і мають мало вільного часу, такі живі зустрічі є важливими для фізичного та емоційного оновлення, подолання дистанції та відкриття нових перспектив.



Кам Ю-Вей Заснування некомерційної ініціативи в Малайзії

Я багато років займаюся біодинамічним сільським господарством, маючи власну ферму та будучи співзасновником біодинамічної школи. Зараз я планую некомерційну ініціативу, зосереджену на розведенні насіння, підготовці та вирощуванні рослин.

Тема конференції «Земля як жива істота» дала мені нові імпульси. Зокрема, переживання семи життєвих процесів за Рудольфом Штайнером та міжнародний обмін з 700 учасниками посилили мій внутрішній потяг до біодинаміки – разом з усвідомленням того, що ми можемо підтримувати один одного в усьому світі.



Хотсофаланг Таецо Піклування про Землю в Південній Африці

У 2024 році я заснував проект «Поінформованість про біодинамічне сільське господарство», щоб підвищити обізнаність про біодинамічні методи в Південній Африці та сприяти їх використанню. Наша мета – покращити якість ґрунту, підвищити рівень знань фермерів та поширити регенеративні практики.

Що мене найбільше зворушило на конференції, так це глибоке ставлення до землі як до живої істоти – запрошення зустрітися з нею зі свідомістю, турботою та відповідальністю. Це зміцнило мою рішучість продовжувати натхненно працювати для неї.



Неріс Шеняша Біодинаміка як спосіб життя в Туреччині

Як молодий консультант з біодинамічного сільського господарства, після конференції я почала ділитися своїми інсайтами та досвідом у нових способах – як у своїй роботі, так і в рамках біодинамічних спільнот у Туреччині. Для мене біодинамічне сільське господарство – це не просто спосіб, а ставлення до життя – в гармонії з природою. Це ставлення я намагаюся передати іншим.



Нейл Лін Пронаґанда кращого птахівництва у Тайвані

Я керую фермою, на якій утримується близько 8 000 курей-несучок на вільному виході – рідкість для Тайваню, де понад 95% курей вирощують у клітках. Моя мета – збільшити частку курей на вільному виході і вквітати-решт створити першу в Тайвані ферму курей-несучок, сертифіковану за стандартом Деметри.

Відвідування Гетеануму було моєю першою подорожжю до Європи. Особливо мене надихнули майстер класи, які досліджували душевні та духовні виміри людського буття. Повернувшись до Тайваню, я поділився своїм досвідом на зустрічі колег фермерів. Їхній ентузіазм був величезний – і я сподіваюся, що таким чином я зможу дати новий імпульс для сільського господарства, орієнтованого на майбутнє.



Поналаґендра Раджа Освіта та біодинаміка для молоді в Індії

Зростаючи в сім'ї фермера, я рано відчув глибокий зв'язок із сільським господарством.

Як вчитель, я зрозумів, що труднощі у навчанні багатьох дітей пов'язані з неповноцінним харчуванням – це пробудило мій інтерес до здорової їжі та органічного землеробства. Сьогодні я навчаю молодь біодинамічному сільському господарству по всьому штату Таміл Наду.

Коли я повернувся з конференції, моя громада зустріла мене з теплом і гордістю (див. фото). Тепер я передаю те, чого я навчився, слухачам у своєму регіоні, пропонуючи їм практичні перспективи, а також просуваючи ідеї сталого розвитку, захисту клімату та здорової екосистеми.

Підтримайте молодь стипендією для участі в конференції!

Для сільського господарства в усьому світі, готового до майбутнього

Ми також хочемо запропонувати стипендії для участі в наступній Сільськогосподарській конференції, яка відбудеться 4-7 лютого 2026 року, на тему «Ви не один у сільському господарстві. Живі спільноти для майбутнього» – і щиро просимо Вашої великої чи малої підтримки.

Залежно від країни походження, кожна стипендія коштує від 500 до 1 000 швейцарських франків.

Зробіть свій внесок зараз
(призначення: Стипендія
для участі у конференції)



Спокій чи енергія? Охолодження чи зігрівання?

Емпатичне тестування продуктів харчування досліджує, як їжа впливає на нас

Коли ми їмо, ми зазвичай зосереджуємося на смаку та ароматі. Але як їжа впливає на наш фізичний та емоційний стан? Доктор Ясмін Пешке розповідає, що ховається «за смаком» їжі.

Анна Сторченеггер: Коли вперше чуєш термін «емпатичне тестування продуктів харчування», важко уявити, що він означає. Як би Ви пояснили цей метод кількома словами?

Доктор Ясмін Пешке: Багато людей спочатку асоціюють сенсорний аналіз з класичною дегустацією та нюхом. Але емпатичне тестування їжі йде далі – воно досліджує те, що стоїть за смаком. Можна сказати, що це усвідомлений спосіб дегустації їжі. Мета полягає в тому, щоб свідомо відсунути звичні сенсорні враження на задній план і натомість зосередитися на тому, як їжа змушує вас почуватися. Як певна їжа впливає на мій фізичний та емоційний стан? Чи відчуваю я себе більш бадьорим, розслабленим, веселим чи втомленим після її вживання? Мені стає тепліше чи прохолодніше?

Типовим прикладом є кава: більшість людей п'ють її не просто заради смаку, а тому, що вона допомагає їм почуватися бадьорішими та зосередженішими. Цей ефект широко відомий.

Але той факт, що багато інших продуктів харчування також мають специфічний вплив на нас, часто залишається непоміченим – хоча він може бути не менш відчутним. Наприклад, залежно від складу та походження, мінеральна вода може освіжати, заспокоювати або бадьорити.

Чи існують чіткі тенденції в тому, як люди сприймають вплив певних продуктів харчування?

Так, усі продукти харчування мають характерні ефекти, які постійно прояв-

ляються. Протягом багатьох років експерти, що займаються Емпатичним тестуванням продуктів харчування завдяки ретельному спостереженню та досвіду виробили глибоке розуміння впливу таких продуктів, як молоко, вершкове масло, кокосова олія та морква.

В одному з досліджень експертів з Емпатичного тестування продуктів харчування, присвяченому продуктам тваринного походження та веганським альтернативам, ми вивчали коров'яче молоко, мигдальні та вівсяні напої, а також яловичину, сейтан і тофу. Примітно, що переважна більшість учасників описували ефект коров'ячого молока бренду Деметра, використовуючи такі терміни, як «безпечний/розслаблюючий/теплый». На диво, біодинамічна яловичина асоціювалася з відчуттям заземленості, тепла та внутрішньої сили. Так звані веганські альтернативи, однак, сприймалися як зовсім інші продукти – менше як справжні заміники і більше як окремі самостійні продукти.

Як навчитися усвідомлено сприймати такі впливи?

В принципі, будь-хто може відчути ефекти за допомогою методів Емпатичного тестування продуктів харчування. На курсі учасники знайомляться з системним підходом, який дозволяє їм вивчити чіткий метод, який вони можуть застосовувати в повсякденному житті. Це допомагає уникнути розмитих вражень. Мета полягає не в тому, щоб судити про їжу як про «здорову» чи «нездорову», а в тому, щоб відновити зв'язок із власним відчуттям благополуччя.



Доктор Ясмін Пешке є керівником відділу харчування Секції сільського господарства та сертифікованим тренером з Емпатичного тестування харчових продуктів. Разом з д-ром Уве Гайером, Гесіне Мандт та Памелою Вікманн вона є співавтором дослідження «Емоційне профілювання коров'ячого молока, яловичини та рослинних альтернатив підготовленими спостерігачами.»



Анна Сторченеггер, відповідальна за комунікації та зв'язки з громадськістю у Секції сільського господарства.



Дослідження: Веганські продукти є альтернативою продуктам тваринного походження чи просто відрізняються від них?



Empathic Food Testing® – це метод дослідження, розроблений доктором Уве Гейером у 2016 році, який фіксує вплив їжі. Дізнатися більше:



Особисте сприйняття відіграє велику роль. Чи може минулий досвід або уподобання вплинути на результати?

Так, це дійсно відіграє певну роль. Ми часто асоціюємо певні продукти зі спогадами або особистими симпатіями та антипатіями. Ось чому важливо свідомо відкидати ці асоціації. Звичайно, це не завжди легко. Особливо, якщо хтось не любить певну їжу, може бути важко відкритися для її впливу. Але якщо підтримувати у собі цікавість і просто запитати: «Що я відчуваю при цьому?», часто можна зробити дивовижні відкриття.

Як знання, отримані в результаті досліджень експертів з Емпатичного тестування харчових продуктів, використовуються на практиці?

З одного боку, існують професійні комісії – групи підготовлених експертів, які регулярно проводять дегустації. Вони дотримуються фіксованої методології, включаючи стандартизовані анкети, щоб результати можна було науково оцінити. Це дозволяє компаніям з'ясувати, як їхні продукти впливають на споживачів. Це може бути корисним для розробки продукту або може навіть використовуватися в маркетингу.

З іншого боку, існує особисте застосування та дієтотерапія: люди можуть навчитися більш свідомо обирати їжу, щоб підтримувати своє самопочуття. Наприклад, ви можете дізнатися, які продукти допомагають вам подолати стрес або що дає вам енергію вранці.

Чи був особистий досвід, який привів Вас до Емпатичного тестування продуктів харчування?

Так, їх було кілька. Один залишився в пам'яті: Одного разу я відчула себе дуже виснаженою і вигорілою. Тоді я інстинктивно з'їла шматок саямі – і раптом знову відчула себе заземленою і збалансованою. Це розпалило мою цікавість, бо тоді я не могла пояснити цей ефект.

І яким Ви бачите майбутнє Емпатичного тестування харчових продуктів?

Потенціал дуже великий! Метод ще молодий, але його вже використовують у селекції овочів, і в майбутньому він може відіграти певну роль у гастрономії – наприклад, у цілеспрямованому підборі спецій та інгредієнтів. Існує також багато цікавих дослідницьких питань: як різні методи приготування або переробки впливають на їжу, або як методи вирощування впливають на її властивості. Перші досліді були зроблені навіть з текстилем та засобами особистої гігієни.

Розкрито секрет біодинамічних препаратів

Прорив у дослідженнях

Доктор Юрген Фріц – один з провідних вчених у галузі біодинамічного сільського господарства. Його нові дослідження вперше надають зрозумілу модель того, як працюють біодинамічні препарати.

Патрік Шелленберг: Ви вперше зіткнулися з біодинамічним сільським господарством, будучи молодою особою, що відмовилася від військової служби за переконаннями, виконуючи громадські роботи. Що Вас тоді переконало?

Доктор Юрген Фріц: Я не мав жодних попередніх знань про біодинамічне сільське господарство, і мені було дуже важко знайти до нього доступ. Правда в тому, що мені сподобався зв'язок цього типу сільського господарства з природою і тваринами. Роль корів і ферми як організму також мала для мене сенс. Тим не менш, я задавався питанням, чому я все ще залишався критично налаштованим. Я зрозумів, що просто багато чого не розумів і мав відкриті питання. Саме тоді я вирішив вивчати біодинамічне сільське господарство з наукової точки зору.

Наукові основи біодинамічного сільського господарства регулярно ставляться під сумнів або навіть заперечуються в засобах масової інформації. Чи маєте Ви пояснення цьому?

Я думаю, що це абсолютно здорово і нормально. Треба бути критичним. Найкраще я можу пояснити це власною історією. Для своєї докторської дисертації я досліджував біодинамічний препарат рогового кремнезему. Коли я отримав значні результати, які мали статистичну значущість, я сам не міг у це повірити. Я ретельно перевіряв усі можливі джерела помилок. Лише після цього я довірився власним результатам.

В основному досліджувалося те, що препарати працюють, але не те, як вони працюють.

Це правда, але за останні три роки ми досягли значного прогресу. Вперше ми знайшли ознаки того, як можуть працювати препарати: схоже, вони впливають на мікробіом ґрунту таким чином, що підтримують ріст рослин.

Що таке мікробіом ґрунту?

Мікробіом ґрунту – це сукупність мікроорганізмів, тобто бактерій і грибів у ґрунті. Я працюю, серед іншого, з так званим методом Multi-SIR. SIR розшифровується як субстрат-індуковане дихання. Простіше кажучи, за допомогою цього методу я можу вивчати структуру дихання ґрунту. І ось, виявляється, що між ґрунтами, обробленими біодинамічними препаратами, і тими, що не оброблялися, існують значні і повторювані відмінності. Це яскраве свідчення того, що мікробіом змінюється при застосуванні біодинамічних препаратів.

Ви також безпосередньо досліджуєте мікробіом? І якщо так, то як відбувається це дослідження?

Так, ми відправляємо в лабораторію зразок ґрунту вагою всього кілька грамів, і отримуємо список з 1 000 бактерій і 900 грибів, знайдених у зразку. Але це ще не все: в лабораторії також аналізують зв'язки бактерій між собою. Навіть тут можна довести позитивний вплив препаратів. У широкомасштабному експерименті, проведеному в 23 місцях у Німеччині та Франції, ми виявили, що завдяки застосуванню біодинамічних препаратів для обприскування частка потенційно сприятливих для росту бактерій і грибів у ґрунті була значно вищою. Це дуже очевидні результати.



Доктор Юрген Фріц Фріц багато років досліджує біодинамічні препарати. Як науковий співробітник в галузі екологічного сільського господарства та рослинництва в Кассельському університеті, він координує Секцію біодинамічного сільського господарства.



Патрік Шелленберг – керівник відділу комунікацій Деметри у Швейцарії.



Третя міжнародна конференція з біодинамічних досліджень

31 серпня – 4 вересня 2025

Королівський сільськогосподарський університет в
Сіренчестері, Великобританія

З близько 100 доповідями від дослідників з усього
світу, конференція пропонує унікальну можливість
обмінятися сучасними уявленнями з усіх сфер
біодинаміки та розвивати їх разом.

З лекціями Регіни Шармілі Дасс, Девіда Мартіна,
Сіріла Ріголотта, Едуардо Рінкона, Бініти Шах та
Джулії Райт.

Для дослідників з біодинамічною
освітою та без неї, а також для всіх,
хто цікавиться біодинамічними
дослідницькими підходами.

Дізнавайтеся більше та реєструйтеся:



І все це в процесі підготовки?

Так. Ми змогли довести, що в препаратах у високих концентраціях присутні потенційно сприятливі для росту мікроорганізми. Наша гіпотеза полягала в тому, що при застосуванні препаратів відбувається інокуляція ґрунту цими потенційно сприятливими для росту мікроорганізмами. Щоб довести ефект цієї інокуляції, ми провели серію спостережень. Ми розпилювали препарат, а потім вимірювали кількість потенційно сприятливих для росту мікроорганізмів у ґрунті протягом приблизно чотирьох місяців. У перші вісім тижнів після застосування препаратів показники постійно зростали, а потім знову поступово знижувалися. Це є очікуваною типовою поведінкою для інокуляції ґрунту і, отже, підтверджує гіпотезу про те, що застосування препаратів для обприскування інокулює ґрунт потенційно сприятливими для росту мікроорганізмами. Ці мікроорганізми потрапляють у ґрунт разом з препаратом і залишаються там активними протягом певного періоду часу.

Звучить переконливо.

Тепер у нас є простежувана модель того, як це працює. Однак є нюанс: інокуляція мікроорганізмами, що стимулюють ріст, працює не так, як класичне азотне добриво, яке завжди приносить однакові результати. Ситуації в ґрунті дуже різні. Через це в одному році ми можемо бачити хороші ефекти від препаратів, а в наступному – не бачити жодного ефекту. Багато питань залишаються без відповіді.

Слідами таємниці життя

Цілісний підхід

Що таке життя і звідки воно береться? Незважаючи на всі наукові досягнення, це питання залишається без відповіді. Мехтільд Олтманн-Венденбург запрошує нас наблизитися до великої таємниці життя: з поглядом на живу істоту, якою є земля, і на духовний вимір нашого існування.

Життя В трьох Вимірах

Я помітила, що в німецькій мові є лише одне слово на позначення життя. Натомість у давньогрецькій мові – мові, якою, наприклад, був написаний Новий Заповіт, – є три різні терміни: *bios* означає життя рослин – життя без свідомості. Друге слово – *зоє*, від якого походить наше слово «зоопарк». Я б переклала *зоє* як «життя душі» – в антропософському сенсі: ефірне життя, яким володіють рослини, і астральне життя, характерне для тварин і людей. Існує також третій термін: *аїбн*, що означає безсмертне Я. Звідси походить наше слово «вічність» – вічне, нетлінне життя. Я вважаю важливим визнати, що *bios* дійсно описує важливий шар життя, але не весь.

У своїх книгах Гартмут Роза ввів термін «неконтрольоване». Під ним він має на увазі все, що не можна купити чи примусити – наприклад, щастя. Ніхто не може передбачити щастя. Ніхто не знає, чи зустріч з людиною, на яку я так довго чекала, станеться так, як я сподівалася. Завжди додається щось неконтрольоване. Ці таємниці, які оточують такі сфери життя, також огортають нашу землю, як аура.

Ознаки життя

Одна з них – дихання. Коли ти стоїш біля ліжка людини, яка вже на порозі смерті, і чекаєш її останнього подиху, ти стаєш цим подихом. Ти чекаєш із трепетом у серці. І ось дихання сповільнюється, завмирає, робиться пауза і знову відновлюється. У цей

момент ти усвідомлюєш, наскільки дорогоцінним є подих. Коли зроблено останній вдих, настає тиша, яка не схожа на жодну іншу у світі – її неможливо створити. Стає настільки тихо, що раптом чуєш власне дихання. І в цю мить, коли життя закінчилося, відчуваєш простори, що відкрилися, які колись були заповнені життям. І так само, коли людина народжується і робить свій перший подих – здається, ця крихітна істота вдихає все життя. Про це сповіщає крик: Я дихаю! Тут відчувається щось всеохоплююче, глобальне, саме життя – і те, як воно впливає на всю людину, і змушує нас дихати. Це і є послання життя: дихати.

Друга ознака – це рух, а у людей – серцебиття. Це ті ознаки, які ми перевіряємо, коли когось доправляють до лікарні: Чи людина дихає? Чи б'ється серце? Пульс теж сповіщає про життя. Ми можемо багато дізнатися про життя, слухаючи серце і дихання – і все ж таки ми не знаємо, хто створив життя.

З семи життєвих процесів, описаних Рудольфом Штайнером, я хотіла б виділити три сфери, які стали для мене особливо яскравими завдяки спостереженню за явищами життя. Що таке ознаки життя?



Мехтільд Ольтманн Венденбург народилася в центральній Німеччині в 1939 році. Вивчала психологію, працювала продавцем книжок, згодом навчалася в семінарії Християнської громади в Штутгарті. Багато років служила пастором у Берліні. Читає лекції та викладає на семінарах. Книга Об'явлення – одна з ключових сфер її роботи.

**«Я Вважаю Важливим Визнати,
що *bios* дійсно описує Важливий
шар життя, але не Весь».**



Існує третя сфера: краса землі. Сьогодні є краєвиди, від яких перехоплює подих, які нас глибоко зачіпають, тому що ми дивуємося: Як довго це буде існувати? Куди не підеш – земля прекрасна, прекрасна для людини. Це три аспекти живого: ефірний, душевний і духовний виміри людської істоти, які постійно живляться землею і пов'язані з нею.

Чим ми завдячуємо землі?

Ми завдячуємо землі тим, що маємо тверду опору, що можемо стояти на ній, що можемо піднятися на ній до висоти. А це означає, що ми здатні плекати в собі «Я». «Я» пов'язане з прямою. Людина – єдина істота на землі, яка може постійно стояти вертикально, а не лише тимчасово.

Маленька дитина вперше говорить «я», коли може стояти прямо. До цього вона звертається до себе на ім'я. Здатність говорити «я» і розвивати самосвідомість пов'язана зі здатністю стояти прямо. Ця прямота також пов'язана зі щирістю і правдивістю. Цим ми завдячуємо землі – і зв'язно нашому хребту, який дає нам змогу стояти прямо.

Земля – це планета, на якій ми формуємо своє Я. Земля живе в нас через наші органи чуття. Через органи чуття працює «Я-організація» людської істоти. Саме земля – уособлення здоров'я під нашими ногами – носить, надає притулок і захищає нас.

Наступне, чим ми завдячуємо землі – це, зв'язно, харчування. Неймовірний дар! Їжа повністю передає нам себе,

а ми її трансформуємо. Поєднуючись із землею через їжу, ми вбираємо її в себе і віддаємо те, чого вона потребує.

Існує також плин року, як процес дихання землі: протягом року вся земля робить великий вдих, і люди, де б вони не жили, дихають разом з нею. Тут, на наших широтах, влітку ми не такі втілені, як взимку. Влітку ми воліємо мріяти.

Народження Я, становлення Я

У берлінській галереї Gemäldegalerie висить картина 16-го століття, невідомого художника, на якій зображена не Мадонна, а так звана «Жінка, зодягнена в сонце» з книги Об'явлення. Вона породжує Я – вона народжує Я. Ця жінка з'являється в багатьох релігіях: як Ізіда, яка народжує хлопчика Гора, як мати Ісуса – і все ж вона виходить за рамки всіх цих атрибутів. Вона – постать майбутнього, яка народжує цю дитину для людства і допо-



«Поєднуючись із землею через їжу, ми приймаємо її в себе і віддаємо те, чого Вона потребує».

магає нам народити наше «я» на землі. Прикметним аспектом картини є те, що дитину негайно беруть і приносять до Божого престолу для безпеки – адже дракон переслідує її, так само як дракон переслідує і людське Я. Ця



«Це послання життя: духання».

дитина не є ні чоловіком, ні жінкою – що характерно для Я. Інші конституційні елементи людської істоти, які ми також розвиваємо, мають чоловічі та жіночі аспекти. Але Я – це дух. Те, що ми маємо породити – майбутнє, яке починається з апокаліпсису людської істоти – зображено на цій картині.

Фігура жінки стоїть на місяці і оточена сонцем. Це показує, ким вона є. Сонце оточує її, як аура, сповіщаючи про народження «я», яке готується стати безсмертним – а разом з ним і земля. Ми не були б «я», якби не мали мети. Знання мети, усвідомлення: Я на шляху, є частиною Я.

В останній книзі Об'явлення з'являються два великі образи мети: свобода і любов. Рудольф Штайнер дав їм назви. Вони поведуть життя людини і землі – а також її душу – до мети, яка виходить за межі земного життя.

Поєднати любов і свободу: поки що ми ледве на це здатні. Те, що ми любимо, ми хочемо досягнути своїми почуттями. Але метою є любов, повністю пронизана свободою – і свободою, яка не

Народження любові

Наостанок, думка з циклу лекцій Рудольфа Штайнера «Всесвіт, земля, людина» (CW 105): Він говорить там про богів, людей і землю. Любов виникає лише через розвиток Я. Тільки Я здатне любити у вищому сенсі. Любов виникає з людського Я. Боги впливають цю любов у людей, які живуть на Землі і займаються розвитком свого Я.

Ми отримуємо щось з неба, коли живемо на землі і розвиваємо своє «я» через біль і труднощі, які готує доля. Ця божественна любов викликає в нас вдячність. І ця вдячність невидимо підноситься до богів. Це і є архетип поклоніння. І через це – хоч у це важко повірити – самі боги вчаться любові. Вони вчаться любові через людей.

Це як дар: боги запалюють любов у людині, щоб людина могла її відчути. І боги відчувають любов як реальність лише через людину. Адже ми знаємо: богам чогось бракує, якщо люди не живуть у любові. Чим більше любові розгортає людина на землі, тим більше поживи отримують боги на небі. Тому розвивати свободу і любов на землі – це не просто завдання, а дар. Праця на землі і праця над своєю кармою – ось наше завдання.

є егоцентричною, але наповненою свободою іншого: свободою з любов'ю. Якщо нам вдасться зробити свободу і любов реальними всередині нас, тоді вже не буде мати значення, як ми називаємо нашого Бога. Тоді буде Бог людяності і релігія людяності.

Новини Секції сільського господарства

Дослідження – знання, що спонукають до руху

Щомісяця ми публікуємо повчальні статті про харчування та біодинамічні дослідження. Д-р Ясмін Пешке та Леа Кнепфлер досліджують актуальні теми харчування, а Лукас Машек ділиться останніми результатами біодинамічних досліджень.

Будьте в курсі подій – підпишіться на нашу щомісячну розсилку новин!



Відкриття Підготовчого Павільйону та Скульптури Бджоли

Нещодавно в садовому парку Гетеануму було відкрито дві нові споруди: Підготовчий Павільйон та Скульптура Бджоли для прогулянок. Обидва об'єкти запрошують по-новому доторкнутися до основ біодинамічного сільського господарства.

Завітайте до садового парку, огляньте споруди та відкрийте себе до натхнення!

Разом за справедливе сільське господарство

В рамках кампанії «Підтримаймо сільське господарство!» NaturaSi в Італії виступає за прозорі ціни на продукти харчування та справедливу компенсацію для фермерів. Улі Гуртер, співголова секції сільського господарства, відвідав презентацію кампанії в Римі.

В Економічній раді ми також розглядаємо питання створення ланцюжка справедливої вартості.

У співпраці із Всесвітньою асоціацією Гетеанум проводяться регулярні онлайн-зустрічі на тему «Виклики в органічному секторі». Крім того, Економічна рада збирається раз на рік в рамках Сільськогосподарської конференції.



Дізнайтеся
більше:

Події

23 червня – 1 грудня 2025	Серія онлайн-курсів з трьох частин: «Людина – Космос – Гумус», Мова: англійська, переклад за запитом
5 – 6 липня 2025	Літня екскурсія для фахівців з лікарських, пряних рослин та рослин для косметичних цілей, Боденське озеро, Швейцарія
1 серпня 2025 – 4 лютого 2026	Лабораторія розробки ефективних курсів для біодинамічних тренерів, онлайн
31 серпня – 4 вересня 2025	Третя міжнародна конференція з біодинамічних досліджень Королівського сільськогосподарського університету, Чиренчестер, Великобританія
10 вересня 2025	Мережа динамічного харчування, онлайн
24 – 28 вересня 2025	Всесвітній форум Гетеануму в Секемі, Єгипет
29 жовтня 2025	День озеленення пустелі в Гетеанумі, Дорнах, Швейцарія
4 грудня 2025	Мережа динамічного харчування, онлайн
4 – 7 лютого 2026	Сільськогосподарська конференція 2026 у Гетеанумі, Дорнах, Швейцарія

Наш календар подій постійно оновлюється.

Щоб дізнатися про останні події та отримати детальну інформацію, відвідайте:



Секція В Гетеанумі

Через людей зі світового біодинамічного руху Секція стикається з актуальними проблемами та викликами. Ми втілюємо їх у проєктах і створюємо простори, які є джерелом натхнення для всіх, хто займається сільським господарством і харчуванням. Ми працюємо над такими темами, як асоціативна економіка, харчування, цілісне здоров'я, фермерський організм, стійкість до клімату, індивідуальність сільського господарства, сталий розвиток та добробут тварин у низці професійних груп та спеціалізованих галузей для навчання, консультування, харчування, досліджень та сталого розвитку.

Сільськогосподарська секція | Hügelsweg 59 | 4143 Дорнах | +41 61 706 42 12
agriculture@goetheanum.ch | www.sektion.landwirtschaft.org/en/

Підтримайте секцію через пожертву

Ваша пожертва допоможе підтримати нашу роботу над здоровим розвитком людини і землі. Як частина Антропософського товариства Швейцарії, сільськогосподарська Секція звільнена від сплати податків. У деяких країнах ви можете вирахувати вашу пожертву з чистого доходу у вашій податковій декларації.

ПОЖЕРТВУЙТЕ ЗАРАЗ:

Банківський рахунок у євро
Загальне антропософське товариство, індекс,
4143 Дорнах, Швейцарія
IBAN: CH71 8080 8001 0200 5131 1
Райффайзенбанк Дорнах, 4143 Дорнах,
Швейцарія
SWIFT-BIC: RAIFCH22

Прохання долати: "Відділ пожертв для сільського господарства 1150" і, якщо можливо, вкажіть свою повну адресу.

Банківський рахунок у швейцарських франках
Загальне антропософське товариство, індекс,
4143 Дорнах, Швейцарія
IBAN: CH54 8080 8001 1975 4658 2
Райффайзенбанк Дорнах, 4143 Дорнах, Швейцарія SWIFT BIC:
RAIFCH22
Прохання долати: "Відділ пожертв для сільського господарства 1150" і, якщо можливо, вкажіть свою повну адресу.

Банківський рахунок у доларах
Загальне антропософське товариство, індекс,
4143 Дорнах, Швейцарія
IBAN: CH23 8080 8001 7896 7636 5
Райффайзенбанк Дорнах, 4143 Дорнах, Швейцарія
SWIFT-BIC: RAIFCH22
Прохання долати: "Відділ пожертв для сільського господарства 1150" і, якщо можливо, вкажіть свою повну адресу.

Для пожертв з податковою квитанцією про пожертвування з Німеччини Антропософське товариство в Німеччині IBAN: DE13 4306 0967 0010 0845 10
GLS Gemeinschaftsbank eG, Christstraße 9, DE-44789 Бохум BIC: GENODEM1GLS
Прохання долати: "Відділ пожертв для сільського господарства 1150" і, якщо можливо, вкажіть свою повну адресу.

Підпишіться на нашу розсилку та отримуйте журнал!

Бажаєте отримати свіжий номер нашого журналу? Ми надішлемо вам онлайн видання разом з нашим інформаційним бюлетенем на початку червня та грудня.

Якщо ви бажаєте отримати друковане видання, будь ласка, звертайтеся за адресою agriculture@goetheanum.ch



Підпишіться
на нашу розсилку:

Вухідні дані

Журнал "Сільськогосподарська Секція" виходить двічі на рік в електронному та друкованому вигляді німецькою та англійською мовами на початку червня та грудня. Він є безкоштовним і надає інформацію про нашу діяльність, а також про розвиток світового біодинамічного руху.

Видавець: Сільськогосподарська секція
Гетеануму, Дорнах, Швейцарія

За редакцією Анна Сторченеггер, Улі Гуртер,
Клаудія Боссхардт

Переклади: Крістіан фон Арнім

Тексти: Гільда Бартель і Лаура Ліска: ст. 10–13; Луї
Дефеш: ст. 8–9; Вольфганг Гельд: ст. 4–7, 20–23;
Патрік Шелленберг: ст. 18–19; Анна Сторченеггер:
ст. 14–17

Круглі портретні фото: Demeter Schweiz: ст. 18
(below); Андреас Кірш: ст. 20; Сюе Лі: ст. 3, 4, 9, 10,
16 (вище); Патрік Шелленберг: ст. 18 (вище), Пол
Стендер: ст. 16 (вище)

Інші зображення: Тіні Клемпут: ст. 9; Таня
Ерасмус: ст. 14 (справа); Гонсалес Батто: ст. 14
(зліва); Сюе Лі: ст. 17, 21, 23, 24, 32; Ізраїль Паз: ст.
12; Ентоніселві Саварімутху: ст. 11; Національні
музеї в Берліні, Картина галерея © [https://creativecommons.org/](https://creativecommons.org/publicdomain/zero/1.0/)

publicdomain/mark/1.0/: р. 22; Анна Сторченеггер:
ст. 14 (посередині)

Обкладинка Сюе Лі

Макет: Йоганнес Оннекен, Ательє Doppelpunkt,
Мюнхенштайн

Надруковано: Bonifatius GmbH, Падерборн

Папір: Перероблений папір, екологічний
сертифікат «Blauer Engel»

Авторське право: Загальне антропософське
товариство, Дорнах



bingenheimer
saatgut



Samen tragen die Zukunft unserer Ernährung

Mit unseren Sorten halten wir die Kreisläufe lebendig

Wir bieten Saatgut von über 500 samenfesten, nachbaufähigen Sorten Gemüse, Kräutern und Blumen aus unserem partnerschaftlichen Netzwerk. Lassen Sie uns gemeinsam für die Vielfalt von Sorten aus biodynamischer und ökologischer Züchtung und deren Erhaltung eintreten – als Basis für einen eigenständigen Ökolandbau ohne Gentechnik und Patente.

www.bingenheimersaatgut.de



bio

dynamisch

Unsere feldfrischen Säfte versorgen den Körper schon zu Beginn der Garten-Saison mit all dem Guten aus samenfestem Demeter-Gemüse. Schonend verarbeitet, bleiben der volle Geschmack sowie Vitamine und Mineralstoffe bestmöglich erhalten.

Voelkel

Gemeinsam für eine enkeltaugliche Landwirtschaft!

DE-ÖKO-007

JEDEN
2. MITTWOCH
NEUE FOLGEN



DAS
BIO-ORIGINAL
SEIT 1974.

Irgendwas mit Bio – der BioMarkt Podcast

auf allen gängigen
Streamingplattformen
oder unter
biomarkt.de/podcast



JETZT
REINHÖREN



Bulgur

ERDMANN HAUSER

...aus gutem Grund!

Die heimische
Reisalternative

ErdmannHAUSER setzt mit seinem Bulgur-Sortiment einen neuen Trend, der eine klima- freundliche und regionale Alternative zum stetig wachsenden Reisbedarf sein kann. Für alle unsere fünf Bulgursorten wird das Getreide hydrothermisch mit Hilfe von Wasser und Wärme aufgeschlossen.



Herkunft bis
zum Bauern
dokumentiert

ErdmannHAUSER Getreideprodukte GmbH
Robert-Bosch-Straße 17 · DE-71729 Erdmannhausen
Telefon: 07144/89640 · Telefax: 07144/896428
www.erdmannhauser.de · info@erdmannhauser.de



Kompetenz-
Zentrum
für Biologischen
Landbau



Biologische &
biodynamische
Lebensmittel.
Kooperativ angebaut,
verarbeitet und
gehandelt.

OIKOPOLIS.LU

Jetzt lieferbar!

Das Standardwerk des biologisch-
dynamischen Landbaus
vollständig überarbeitet und erweitert

Rudolf Steiner
Landwirtschaftlicher
Kurs

Geisteswissenschaftliche
Grundlagen zum Gedeihen
der Landwirtschaft
Hrsg. H.-Chr. Zehnter,
in Zusammenarb. mit R. Isler,
U. Hurter, M. von Mackensen,
A. Römer
GA Band 327

9., vollst. überarb. Neuauflage
488 Seiten, mit über 70 Abb.,
10 farbige Wandtafelzeichnungen
in separater Druckbeilage,
gebunden
€ 59,- / CHF 68.-
ISBN 978-3-7274-3271-2



RUDOLF STEINER VERLAG



sonett
ÖKOLOGISCH KONSEQUENT

Sonett – **so gut.**

ökologisch – sozial – anthroposophisch

**Zum 100. Todestag Rudolf Steiners
am 30. März 2025**

Anthroposophie lebt in unserem

- ökologischen Qualitätsverständnis
- partnerschaftlichen Führungsstil
- Verantwortungseigentum als Stiftungsunternehmen

Anthroposophie heißt für uns:

- Jeder Mensch eine Künstlerin, ein Künstler
- Jeder Mensch eine Unternehmerin, ein Unternehmer
- Jeder Mensch eine Denkerin, ein Denker

Sonett – Mittel für Waschen und Reinigen,
die das Wasser achten als Träger alles Lebendigen.

www.sonett.eu



Mehr zu Rudolf Steiner
www.anthroposophie.de/faq



Sonett ist Sieger des Deutschen Nachhaltigkeitspreises 2022 im „Transformationsfeld Gesellschaft“ und 2024 in der Branche „Wasch- und Reinigungsmittel“

The Demeter logo consists of the word "demeter" in a white, lowercase, sans-serif font, set against an orange rectangular background. A green horizontal line runs beneath the orange rectangle.

demeter

A man with short grey hair, smiling, stands in a field of green carrot tops. He is wearing a grey sweater and dark cargo pants. He holds a large bunch of freshly harvested carrots with their green tops still attached. The background shows a vast field of similar plants under a clear blue sky.

Thomas Schneider
Demeterhof Schneider,
Baden-Württemberg

DU ISST
VERTRAUEN

you will grow

Rencontrez la nature

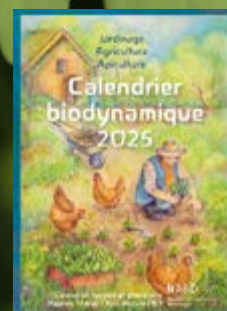
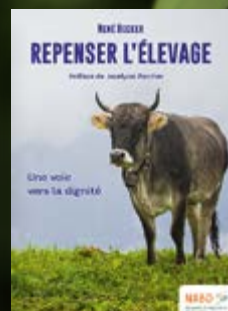
avec les formations et les éditions
du Mouvement d'agriculture
bio-dynamique

La formation au MABD,
c'est :

- des stages, des séminaires et des congrès sur tout le territoire ;
- ouverts à tous, professionnels ou particuliers ;
- des thèmes variés : découverte de la biodynamie, approche sensible, botanique, astronomie, lecture et aménagement du paysage... et bien plus !

Les éditions du MABD vous proposent des livres techniques et pratiques sur les thèmes du jardinage et de l'agriculture, l'approche goethéenne de la nature, l'influence des rythmes cosmiques, et enfin la revue trimestrielle *Biodynamis*.

Photos © Simone Helmle/BFDI, en bas à gauche : MABD
Graphisme : m8design



Retrouvez la carte
des formations et nos livres
sur www.bio-dynamie.org

Formations Livres techniques et pratiques Le Calendrier biodynamique
Revue *Biodynamis* Réseau d'associations locales Conseils pour appliquer
la biodynamie Préparations biodynamiques et produits pour le jardin

www.bio-dynamie.org

MABD 
Mouvement de l'Agriculture
Bio-Dynamique

Спонсори сільськогосподарської конференції 2025



ЖуВи спільноти для майбутнього

Ви не один у сільському господарстві

Сільськогосподарська
конференція
7 лютого 2026 р.

Біодинаміка має потенціал запропонувати перспективні відповіді на соціальні, економічні та екологічні виклики сучасності. В основі цього підходу лежить розуміння того, що ми не повинні діяти поодиночі – сільське господарство розвивається через співпрацю. Це жива робота спільноти, яка формується на основі взаємовідносин, довіри та співпраці. Розбудова громади вимагає терпіння та впевненості, але вона також приносить безпеку та зміцнює стійкість. Досліджуючи та розвиваючи сільське господарство на базі громад, аспекти агролісомеліорації, родючості та життєздатності ґрунтів, харчові системи, підходи Єдиного здоров'я та нові економічні імпульси, ми можемо розвивати життєві сили як на індивідуальному, так і на суспільному рівнях. Таким чином, ми знаходимо рішення, які позитивно впливають на наше майбутнє. Керуючись темою «Ви не один у фермерському господарстві», майбутня конференція буде присвячена соціальному виміру біодинаміки.



Goetheanum
Section for Agriculture

Save
the
Date

agriculture-conference.org